

DA-115

December-2018

B.Ed., Sem.-I

A-01 : Childhood & Growing Up

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

- સૂચનાઓ : (1) બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
 (2) વિકલ્પો આંતરિક છે.
 (3) જમણીબાજુના અંક પ્રશ્નોના ગુણ દર્શાવે છે.

1. (A) નીચેના કોઈ એક પ્રશ્નસમૂહનો જવાબ આપો : 14

- (1) શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન વર્ગખંડની સમસ્યાઓ ઉકેલવામાં કેવી રીતે મદદરૂપ બને છે ? સમજાવો.
 (2) શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનની અભ્યાસ પદ્ધતિઓ જણાવો અને તે પૈકી પ્રયોગ પદ્ધતિના સોપાનો ઉદાહરણો સાથે વર્ણવો.

અથવા

- (1) વ્યક્તિ અભ્યાસ એટલે શું ? તેનું મહત્ત્વ તથા મર્યાદાઓ સ્પષ્ટ કરો.
 (2) શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનનો શિક્ષણમાં ઉપયોગ વિશે નોંધ લખો.

(B) નીચેના છ હેતુલક્ષી પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ચાર પ્રશ્નોનો જવાબ આપો : 4

- (1) અવલોકન પદ્ધતિના કોઈ બે સિદ્ધાંતો જણાવો.
 (2) “મનોવિજ્ઞાન એ માનવ વર્તન અને અનુભવનું વિજ્ઞાન છે.” આ વ્યાખ્યા કોણે આપી છે ?
 (3) સૌપ્રથમ મનોવિજ્ઞાનની પ્રયોગશાળા કોણે સ્થાપી ?
 (4) શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનની કઈ અભ્યાસ પદ્ધતિ સૌથી વધુ ચોક્કસ અને આધારભૂત છે ?
 (5) શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનની એક વ્યાખ્યા આપો.
 (6) અચેતન મન પર અભ્યાસ કરનાર મનોવૈજ્ઞાનિક કોણ હતાં ?

2. (A) નીચેના કોઈ એક પ્રશ્નસમૂહનો જવાબ આપો : 14

- (1) વૃદ્ધિ અને વિકાસ એટલે શું ? તે બંને વચ્ચેનો તફાવત જણાવો.
 (2) ભારતીય તરુણ-તરુણીઓની સમસ્યા વિશે સમજ આપો.

અથવા

- (1) વ્યક્તિગત ભિન્નતાઓના શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો જણાવો.
 (2) તરુણાવસ્થા દરમિયાન માનસિક વિકાસ વિશે નોંધ લખો.

- (B) નીચેના પાંચ હેતુલક્ષી પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નોનો જવાબ આપો : 3
- (1) પરિપક્વતા એટલે શું ?
 - (2) વિકાસક્રમનો સિદ્ધાંત સમજાવો.
 - (3) કિશોર અવસ્થાનો સમયગાળો જણાવો.
 - (4) તરુણાવસ્થાના કોઈ બે વિકાસકાર્યો લખો.
 - (5) માનવ વિકાસની મુખ્ય અવસ્થાઓના નામ જણાવો.
3. (A) નીચેના કોઈ એક પ્રશ્નસમૂહનો જવાબ આપો : 14
- (1) બુદ્ધિની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો તથા બુદ્ધિનું ત્રિપરિમાણીય મોડેલ વર્ણવો.
 - (2) વ્યક્તિત્વ માપનની વિવિધ પદ્ધતિઓ ટૂંકમાં જણાવો.
- અથવા**
- (1) સાંવેગિક બુદ્ધિની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી ઉચ્ચ તેમજ નિમ્ન સાંવેગિક બુદ્ધિ ધરાવતા વ્યક્તિની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.
 - (2) અભિપ્રેરણાને અસર કરતાં પરિબલોની ચર્ચા કરો.
- (B) નીચેના છ હેતુલક્ષી પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ચાર પ્રશ્નોનો જવાબ આપો : 4
- (1) સહજવૃત્તિજન્ય પ્રેરણા એટલે શું ? ઉદાહરણ આપો.
 - (2) બહુવિધ બુદ્ધિના સિદ્ધાંતના પ્રણેતા જણાવો.
 - (3) અપવાદરૂપ બાળકોના પ્રકારો જણાવો.
 - (4) શૈક્ષણિક રીતે પછાત બાળકોના ચાર લક્ષણોની યાદી બનાવો.
 - (5) “હૃષ્ટપુષ્ટ શરીરવાળા” વ્યક્તિત્વનો પ્રકાર કોણે આપ્યો છે ?
 - (6) ઉર્ધ્વાકિરણ બચાવ પ્રયુક્તિના બે ઉદાહરણ આપો.
4. (A) નીચેના કોઈ એક પ્રશ્નસમૂહનો જવાબ આપો : 14
- (1) સર્જનાત્મકતાની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો અને સર્જનાત્મકતા વિકાસ માટેની વિવિધ પ્રયુક્તિઓ વર્ણવો.
 - (2) સુખાકારીનો અર્થ જણાવો અને તેના આયામો સ્પષ્ટ કરો.
- અથવા**
- (1) માનસિક સ્વાસ્થ્ય પર અસર કરતાં પરિબલોની ચર્ચા કરો.
 - (2) સંઘર્ષ એટલે શું ? સંઘર્ષનાં પ્રકારો ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.
- (B) નીચેના પાંચ હેતુલક્ષી પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નોનો જવાબ આપો : 3
- (1) અનુકૂલન એટલે શું ?
 - (2) “તન્વી વારંવાર પોતાના નખ કરડે છે” આ શાનું લક્ષણ છે ?
 - (3) સર્જનાત્મકતા અને બુદ્ધિ વચ્ચેનો તફાવત દર્શાવતા બે મુદ્દા જણાવો.
 - (4) આત્મસાક્ષાત્કાર એટલે શું ?
 - (5) પરાનુકૂલનના ચાર કારણો જણાવો.

DA-115

December-2018

B.Ed., Sem.-I

A-01 : Childhood & Growing Up

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

- Instructions :**
- (1) All questions are compulsory.
 - (2) Options are internal.
 - (3) Figures to the right indicate full marks of the questions.

1. (A) Give answer of any **one** group of questions : **14**

- (1) Explain how Educational psychology helps to solve the classroom problems.
- (2) Mention the Methods of Educational psychology and describe steps of experimental method with example.

OR

- (1) What is Case study ? Clarify its importance and limitations.
- (2) Write note about the use of educational psychology in Education.

(B) Give answer of any **four** : **4**

- (1) Write any two principles of Observation method.
- (2) "Psychology is the science of behaviour and experience" -Who gave this definition?
- (3) Who established the first laboratory of psychology?
- (4) Which method of Educational psychology is more accurate and Reliable?
- (5) Give any one definition of Educational psychology.
- (6) Which psychologist studied about the unconscious mind?

2. (A) Give answer of any **one** group of questions : **14**

- (1) What is growth and development ? Distinguish between growth and development.
- (2) Explain the problems of adolescence in Indian context.

OR

- (1) State the educational implications of Individual differences.
- (2) Write a note about cognitive development during puberty.

(B) Give answer of any **three** : **3**

- (1) What is Maturity?
- (2) Explain the principle of Developmental sequence.
- (3) State the duration of childhood period.
- (4) Write any two developmental tasks of adolescence period.
- (5) Name the main stages of human development.

3. (A) Give answer of any **one** group of questions : 14
- (1) Clarify the concept of intelligence and describe the three dimensional model of intelligence.
 - (2) Write about the different techniques used for the assessment of personality in short.

OR

- (1) Clarify the concept of emotional intelligence. Give characteristics of person with high emotional intelligence and person with low emotional intelligence.
 - (2) Discuss the factors affecting Motivation.
- (B) Give answer of any **four** : 4
- (1) What is the meaning of intrinsic motivation? Give an example.
 - (2) Name the inventor of multiple intelligence theory.
 - (3) Mention the types of exceptional children.
 - (4) List four characteristics of educationally backward children.
 - (5) Who has given the type of personality "Athletic type"?
 - (6) Give two examples of the sublimation defence mechanism.

4. (A) Give answer of any **one** group of questions : 14
- (1) Clarify the concept of Creativity. Describe the different technique and methods of fostering creativity.
 - (2) Mention the meaning of Well-being. Clarify the dimensions of well-being.

OR

- (1) Discuss the factors affecting mental health.
 - (2) What is the conflict? Explain the types of conflict with examples.
- (B) Give answer of any **three** : 3
- (1) What is adjustment?
 - (2) "Tanvi often bites her nails" What this feature indicates ?
 - (3) Write two points of the difference between creativity and intelligence.
 - (4) What is self-realization ?
 - (5) State four reasons of Maladjustment.